

En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har gett miljö- och jordbruksutskottet möjlighet att yttra sig över proposition 2017/18:179 En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop, och de följdmotioner som väckts med anledning av propositionen i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen och följdmotionerna i fråga om målen för landsbygdspolitiken, vissa aspekter av jord- och skogsbrukets konkurrenskraft, enskilda avlopp och byggande i strandnära lägen. Miljö- och jordbruksutskottet yttrar sig även över yrkanden i följdmotionerna som gäller äganderätt och vattenbruk, som inte kommenteras närmare i regeringens proposition.

Miljö- och jordbruksutskottet anser att riksdagen bör godkänna det övergripande målet och således bifalla propositionen. Utskottet anser att motionsyrkandena i allt väsentligt kan anses tillgodosedda genom tidigare behandling och att de inte nu motiverar någon ytterligare åtgärd. Motionerna bör därför avstyrkas.

I yttrandet finns 6 avvikande meningar (M, SD, C, L, KD).

Utskottets överväganden

Propositionen

Mål för landsbygdspolitiken

I propositionen anger regeringen inriktningen för en sammanhållen landsbygdspolitik präglad av en helhetssyn där många politikområden och samhällssektorer aktiveras och samverkar. Riksdagen föreslås godkänna politikens övergripande mål. Till det övergripande målet anger regeringen tre sinsemellan odelbara delmål som ska balansera de ekonomiska, miljömässiga och sociala dimensionerna av hållbar utveckling.

Inriktningen och målen för den sammanhållna landsbygdspolitiken ska tjäna som en plattform utifrån vilken kommande beslut och åtgärder ska utformas. I propositionen beskrivs åtgärder inom ett antal områden som regeringen anser är särskilt viktiga. Åtgärderna tar framför allt sikte på de ekonomiska och sociala hållbarhetsdimensionerna. Regeringen bedömer att den miljömässiga hållbarhetsdimensionen, med utgångspunkt i de nationella miljö kvalitetsmålen och generationsmålet, är väl omhändertagen i ett antal pågående processer, vilka bara översiktligt redovisas i propositionen. Vidare beskriver regeringen ett antal åtgärder för att tydliggöra politikens styrning och uppföljning.

En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder

Jord- och skogsbrukets konkurrenskraft

Förberedelserna för EU:s gemensamma jordbrukspolitik efter 2020 har påbörjats, och regeringen bedömer att den gemensamma jordbrukspolitikens effektivitet kan förbättras. Genom ett relativt ökat fokus på landsbygdsprogrammet, som är det finansiellt mest omfattande verktyget för landsbygdsutveckling, kan arbetet med att ställa om till en cirkulär, biobaserad och fossilfri samhällsekonomi stärkas. Regeringen menar att en viktig uppgift för en sammanhållen politik för landsbygdernas utveckling är att skapa långsiktigt hållbara förutsättningar för de gröna näringarna att stärkas och utvecklas. Ett konkurrenskraftigt jordbruk med betande djur är en förutsättning för levande natur- och kulturmiljöer i hela landet. Samtidigt måste riskerna för ett överutnyttjande hanteras, framhåller regeringen, som menar att det behövs en helhetssyn på landsbygdernas natur- och kulturresurser med hållbarhetsperspektivet som grund.

Regeringen anför vidare att förenklingsarbetet bör fortsätta utvecklas och digitaliseras för att underlätta företagens vardag. Betydelsen av kombinationsverksamheter i jordbruksföretagen ökar snabbt och det innebär att antalet regler som dessa företag måste följa ökar, liksom deras kontaktytor mot myndigheter. Målen för förenklingsarbetet är att det ska bli enklare att

lämna uppgifter, handläggningstiderna ska kortas, regler ska främja företagens tillväxt och kostnaderna till följd av regler ska minska, med beaktande av en hög skyddsnivå för konsumenter, arbetstagare, hälsa, miljö och djurvälstånd.

Regeringen anser att offentlig upphandling av livsmedel och måltidstjänster bör vara ett verktyg som bättre styr mot och motsvarar samhällets ambitioner och lagar inom djurskydd och miljö. Regeringen bedömer att det enligt EU-lagstiftningen inte är tillåtet att ställa krav i offentliga upphandlingar som pekar ut ett särskilt land, men att myndigheter kan ställa miljö- och djurskydds krav som är i nivå med svenska bestämmelser, om syftet med kraven är miljö- eller djurskydd.

Enskilda avlopp

Regeringen bedömer att vatten- och avloppslagstiftningen bör anpassas i syfte att underlätta bostadsbyggandet och åtgärdandet av icke godkända avlopp i landsbygderna. Regeringen hänvisar till en pågående statlig utredning vars utgångspunkt är att det ska vara enkelt för den enskilda fastighetsägaren att göra rätt genom information om lämplig va-lösning utifrån de lokala förutsättningarna. Regeringen avser att avsätta resurser för att ge kommunerna stöd i att på ett enkelt sätt tillämpa lagstiftningen för att underlätta bosättning på landsbygderna.

Byggnad i strandnära lägen

Regeringen redovisar förslag från Naturvårdsverket med anledning av ett uppdrag att se över de s.k. LIS-reglerna om landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Naturvårdsverket föreslår att LIS-områden ska kunna bli större än tidigare, att kraven sänks på att en åtgärd ska bidra till landsbygdsutvecklingen och att de särskilda skälen för dispens från strandskyddet breddas. Naturvårdsverkets rapport är en av utgångspunkterna för den fortsatta beredningsprocessen inom Regeringskansliet.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:4106 av Lars Hjalmered m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om reformering av strandskyddet så att det blir mer flexibelt och underlättar byggande i strandnära lägen. Det skulle enligt motionärerna förbättra förutsättningarna för boende, jordbruksnäringarnas utveckling, verksamheter i skärgården och annan näringsverksamhet. I motionens yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att minska regelkrånglet och stärka äganderätten för att öka konkurrenskraften i de gröna näringarna. Motionärerna menar vidare att en politik för framtidens landsbygder måste bidra till att stärka förtroendet för den offentliga sektorn genom myndigheter som agerar med medborgarens bästa för ögonen. I kontakter med myndigheter upplever många företagare, inte minst på landsbygden, att regelverken fortfarande är krångliga och att mycket tid går åt

till administration och handläggningstider. Det kan vara såväl ett konkurrenskraftsproblem som en tröskel för företag att starta eller växa, menar motionärerna som därför vill att alla myndigheter sätter en tydlig tidsgräns för handläggningstider. Livsmedelsproduktionen lyfts fram som en viktig jobbskapande sektor om konkurrenskraften stärks i grunden.

I kommittémotion 2017/18:4097 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 anförs att propositionens övergripande mål och tre delmål bör ersättas med det övergripande mål och de elva delmål som föreslagits av den parlamentariska landsbygdskommittén i dess slutbetänkande SOU 2017:1.

I motionens yrkanden 3 i denna del och 6 framhålls att landsbygdsnära näringar som livsmedelsproduktion, skogsbruk, jakt och fiske kan bidra till landsbygdens utveckling och den generella välfärden om de ges bättre och mer likvärdiga villkor med fokus på att förenkla regler och mildra de administrativa kostnaderna, minska skattetrycket och underlätta export. I yrkande 7 påtalas att markägares rätt till rättslig prövning och ekonomisk ersättning vid begränsningar av brukande av mark måste säkerställas, och att den som tvingas avstå sin egendom eller inskränks i sitt brukande ska vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten.

Vidare föreslås ett systematiskt regelförenklingsarbete där de landsbygdsnära näringarnas organisationer involveras (yrkande 8) och ett tillkännagivande om att myndigheter ska genomföra EU-direktiv och tillämpa EU-förordningar på ett sätt som ger goda konkurrensförutsättningar för de landsbygdsnära näringarna (yrkande 9).

I motionens yrkande 16 framhålls att strandskyddet bör begränsas till högst 100 meter, att strandskyddet i högre grad bör regleras på kommunal nivå och att det inte får inskränka för mycket i jord- och skogsbruket. Avslutningsvis begär motionärerna i yrkande 17 ett tillkännagivande om att reformera lagstiftningen kring vatten och avlopp för hushåll i syfte att förbättra möjligheten att bo på landsbygden.

I kommittémotion 2017/18:4116 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 8 framhålls att strandskyddet bör reformeras och att kommunerna med vissa undantag bör få bestämma över strandskyddet, som bättre bör balansera hänsyn till bevarande och tillgång å ena sidan, och ökade möjligheter att bo på landsbygden å den andra. I yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att investeringar i enskilda avlopp ska ha fokus på miljönytta och kostnadseffektivitet.

I yrkande 20 föreslås ett bondepaket med åtgärder för att stärka lantbrukets konkurrenskraft genom sänkta kostnader och enklare regler. Motionärerna vill i yrkande 21 också tydliggöra att den mat som upphandlas av offentliga konsumenter minst ska uppfylla de krav som ställs enligt svenska regler.

I yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om att uppmuntra och utveckla hållbara fiskodlingar och småskaligt kustnära fiskeföretagande för att skapa fler arbetstillfällen på den svenska landsbygden. Motionärerna anser att det ska vara möjligt att ta över en fiskelicens vid ett generationsskifte.

I yrkande 24 framhålls att EU:s jordbrukspolitik och strukturfonder bör effektiviseras, moderniseras och i högre grad bidra till miljö- och klimatåtgärder, stärkt konkurrenskraft och utveckling. Även om EU-budgeten bör vara återhållsam bör Sverige, enligt motionärerna, inte enbart eftersträva en minskad EU-budget i förhandlingarna om den fleråriga budgetramen efter 2020, utan även utveckling av landsbygden och konkurrenskraftigt svenskt lantbruk.

Sist i motionen betonas i yrkande 25 att tvingande avsättning av skyddsvärd mark eller vatten inte ska ske om ersättning inte kan betalas ut vid intrångstillfället. Motionärerna anser att ersättningsmodeller och nationella riktlinjer för tvingande avsättning av jordbruks- och skogsmark samt bildande av vattenskyddsområden behöver ses över och förtydligas. Äganderätten och brukanderätten bör också stärkas i instruktionerna till relevanta myndigheter.

I kommittémotion 2017/18:4098 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 anförs att regeringen snarast bör återkomma med konkreta förslag för att stärka landsbygden. Propositionens mål för landsbygdspolitiken anses vara allmänt hållna och svåra att utvärdera. Motionärerna tycker också att det är anmärkningsvärt att jordbruk eller livsmedelsproduktion inte nämns i de tre delmålen.

I motionens yrkande 2 påtalas vikten av att öka den svenska jordbruksproduktionen och säkra livsmedelsförsörjningen. Att jordbruket är grunden för en nations överlevnad bör enligt motionärerna vara en nödvändig utgångspunkt i alla diskussioner om landsbygdspolitiken.

Utskottets ställningstagande

Mål för landsbygdspolitiken

Miljö- och jordbruksutskottet anser att behovet av en sammanhållen landsbygdspolitik är stort och att regeringens proposition kan utgöra en bas för det fortsatta arbetet med konkreta åtgärder. Utskottet välkomnar den angivna målstrukturen och bedömer att den kan bidra till bättre förutsättningar för riksdagens uppföljning av regeringens mål- och resultatredovisning. För miljö- och jordbruksutskottets del gäller det budgetpropositionens utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, där utskottet ansett det vara en prioriterad fråga att formulera konkreta och uppföljningsbara delmål för de olika resultatområdena (bet. 2017/18:MJU2). Utskottet noterar att regeringen anser att arbetet med att ta fram indikatorer för att mäta måloppfyllelsen bör utgå från de elva delmål som den parlamentariska landsbygdskommittén föreslog.

Miljö- och jordbruksutskottet anser med det sagda att riksdagen bör godkänna det övergripande målet och således bifalla propositionen. Därmed kan motionerna 2017/18:4097 (SD) yrkandena 1 och 2 samt 2017/18:4098 (KD) yrkandena 1 och 2 lämnas utan vidare åtgärd.

En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder

Jord- och skogsbrukets konkurrenskraft

Miljö- och jordbruksutskottet har de senaste åren behandlat ett antal motioner som i olika avseenden rört frågor om det svenska lantbrukets och livsmedelsproduktionens konkurrenskraft. I april 2018 avstyrktes motioner om EU:s gemensamma jordbrukspolitik med hänvisning till utskottets tidigare uttalanden om att EU-gemensam politik ska utformas så att den stöder ökad produktivitet och konkurrenskraft i livsmedelskedjan, och att mängden stöd i livsmedelskedjan inte ska öka. Utskottet delade regeringens syn att det behövs en fortsatt marknadsorientering av den gemensamma jordbrukspolitiken. Förenklingar, lägre utgifter, avregleringar, rättvis konkurrens och en ökad ambition för miljö och klimat, menade utskottet, är några viktiga komponenter för en framgångsrik gemensam jordbrukspolitik (bet. 2017/18:MJU18).

I juni 2017 riktade riksdagen på utskottets förslag ett tillkännagivande till regeringen om att nationella regler som är mer långtgående än den EU-gemensamma lagstiftningen alltid ska vara väl motiverade och prövas noga. Regelverk som angår företag i primär- och livsmedelsproduktionen är i hög utsträckning gemensamma för EU:s inre marknad. Alla nationella regler och krav som går utöver den EU-gemensamma lagstiftningen riskerar därför att försämra konkurrenssituationen för svenska företag i livsmedelskedjan (bet. 2016/17:MJU23).

I samma ärende avstyrktes motioner om förenklingar för företagen med hänvisning till regeringens och berörda myndigheters vidtagna och kommande insatser. Utskottet delade regeringens bedömning att arbetet med att förenkla för företagen även i fortsättningen bör ges hög prioritet, eftersom konkurrenskraftiga förutsättningar för svenska företag i förhållande till omvärlden är en viktig faktor för tillväxt och sysselsättning. Även motioner om offentlig upphandling av livsmedel avstyrktes med hänvisning till pågående arbeten, bl.a. inom den nationella upphandlingsstrategin. Utskottet delade regeringens bedömning att den offentliga upphandlingen av livsmedel och måltidstjänster bör användas för att bättre styra mot och motsvara samhällets ambitioner och lagar inom djurskydd och miljö. Utskottet konstaterade att regelverket om offentlig upphandling ger stora möjligheter att ställa krav på djurskydd och miljöhänsyn.

Utskottet står fast vid sina tidigare ställningstaganden i dessa frågor och anser att regeringen i propositionen ger uttryck för att ta dem på fortsatt allvar. Utskottet ser därför inte i nuläget att ytterligare initiativ är motiverade med anledning av berörda yrkanden. Utskottet föreslår följaktligen att näringsutskottet avstyrker motionerna 2017/18:4106 (M, C, L, KD) yrkande 11 i denna del, 2017/18:4097 (SD) yrkandena 3 i denna del, 6, 8 och 9 samt 2017/18:4116 (C) yrkandena 20, 21, och 24.

Enskilda avlopp

Utskottet har i behandlingen under våren av motioner från den allmänna motionstiden 2017/18 konstaterat att det finns en rad aspekter kring enskilda avlopp som behöver ses över och att det därför är positivt att regeringen tillsatt en utredning för detta. Utskottet noterade också att Havs- och vattenmyndighetens rapport om tydligare regler för små avloppsanläggningar för närvarande bereds inom Regeringskansliet, och ansåg mot bakgrund av detta att berörda motioner för närvarande kan lämnas utan vidare åtgärd (bet. 2017/18:MJU11). De behandlade motionsyrkandena motsvarar i allt väsentligt de nu aktuella följdmotionerna, och utskottet anser därmed att motionerna 2017/18:4097 (SD) yrkande 17 och 2017/18:4116 (C) yrkande 9 bör avstyrkas.

Byggande i strandnära lägen

I mars 2017 riktade riksdagen på utskottets förslag ett tillkännagivande till regeringen om att ytterligare reformera strandskyddet, bl.a. för att möjliggöra att fler områden pekats ut för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) och för att ge kommunerna ökat inflytande över vilka områden som ska bevaras och vilka som kan bebyggas (bet. 2016/17:MJU9).

Under våren 2018 har utskottet föreslagit att motioner om strandskyddet från den allmänna motionstiden 2017/18 lämnas utan vidare åtgärd med hänvisning till Regeringskansliets beredning av tillkännagivandet och de förslag som Naturvårdsverket lämnat om lättnader i regelverket och som regeringen redogör för i propositionen (bet. 2017/18:MJU9).

Utskottet ser fram emot resultatet av regeringens beredningsprocess och föreslår i avvaktan på det att motionerna 2017/18:4106 (M, C, L, KD) yrkande 6, 2017/18:4097 (SD) yrkande 16 och 2017/18:4116 (C) yrkande 8 lämnas utan åtgärd.

Äganderätt och ersättning vid inskränkningar

Frågor om äganderätt och tillhörande ersättningsfrågor har under våren behandlats av utskottet i tre betänkanden (2017/18:MJU16, 2017/18:MJU17 och 2017/18:MJU19). På förslag av utskottet har riksdagen riktat två tillkännagivanden till regeringen. Tillkännagivandena gäller dels behovet av att se över olika typer av ersättningsmodeller vid skyddande av skog, dels behovet av att se över de bestämmelser som möjliggör rådighetsinskränkningar av hälsoskydds-, miljöskydds- och säkerhetsskäl, och att i det sammanhanget utreda vilka slags kompensationsmodeller som kan utformas för att begränsa de ekonomiska förluster som markägare kan drabbas av till följd av rådighetsinskränkningar.

I anslutning till det första tillkännagivandet påminde utskottet om sin tidigare redovisade uppfattning att äganderätten är en grundläggande rättighet i samhället och att den innebär att den enskildes egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna. Det är dock inte en absolut rättighet, och inskränkningar får göras om det krävs för att tillgodose

det allmännas intresse och allemansrätten. Gränsdragningen mellan det enskilda intresset och det allmännas intresse kan vara svår. Vidare är det viktigt att komma ihåg att vid samtliga slag av äganderättsintrång gäller en proportionalitetsprincip som innebär att nödvändigheten av ett intrång i det allmännas intresse måste balanseras mot det men den enskilde lider av intrånget.

I fråga om egendomsskyddet i samband med inrättande av vattenskyddsområden konstaterade utskottet att åtgärder för att skydda dricksvattnet är av växande betydelse för samhället med hänsyn till vad som kan följa av ett förändrat klimat. Utskottet noterade att det pågår visst arbete när det gäller rådighetsinskränkningar i samband med inrättandet av vattenskyddsområden, och utskottet hyste inget tvivel om att regeringen kommer att bevaka rättsutvecklingen i fråga om möjligheten till ersättning i det fortsatta arbetet med att främja inrättandet av vattenskyddsområden.

Utskottet anser mot bakgrund av vad som anförts ovan att motionerna 2017/18:4106 (M, C, L, KD) yrkande 11 i denna del, 2017/18:4097 (SD) yrkande 7 och 2017/18:4116 (C) yrkande 25 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Fiskodling och kustnära fiske

Miljö- och jordbruksutskottet behandlade under det föregående riksmötet ett flertal motioner om vattenbruk och småskaligt kustnära fiske (bet. 2016/17:MJU14). Utskottet upprepade sin uppfattning att Sverige har stor potential att utveckla vattenbruket, som är en viktig grön näring som bidrar till sysselsättning på landsbygden. Utskottet konstaterade att flera åtgärder vidtagits för att utveckla vattenbruket och såg fram emot effekterna av de satsningarna. I fråga om det kustnära småskaliga fisket menade utskottet att det är viktigt för landsbygden.

I betänkandet redovisas också slutsatser som dragits av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp angående systemet med överlåtbara fiskerättigheter. Gruppen menar bl.a. att det av olika orsaker är viktigt att det även i fortsättningen finns ett småskaligt kustnära fiske parallellt med det mer storskaliga fisket, och att det småskaliga kustnära fiskets framtid särskilt bör uppmärksammas i statens fortsatta insatser inom fiskeområdet. Utskottet anförde med hänvisning till gruppens slutsatser att systemet med överlåtbara fiskerättigheter underlättar generationsväxlingar inom befintliga fiskeföretag och att rekrytering av ungdomar till fartygsbesättningarna underlättas.

I mars avslog riksdagen ytterligare motioner om småskaligt kustfiske och vattenbruk med hänvisning till den ovan nämnda behandlingen (bet. 2017/18:MJU13).

Utskottet föreslår med det anförda att motion 2017/18:4116 (C) yrkande 23 avstyrks.

Stockholm den 3 maj 2018

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Kristina Yngwe (C), Johan Hultberg (M), Sara Karlsson (S), Martin Kinnunen (SD), Johan Büser (S), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Runar Filper (SD), Lars Tysklind (L), Magnus Oscarsson (KD), Marianne Pettersson (S), Petra Ekerum (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Lars-Arne Staxäng (M), Emma Nohrén (MP) och Vasiliki Tsouplaki (V).

Avvikande meningar

1. Mål för landsbygdpolitiken (SD)

Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD) anför:

Riksdagen bör tillkännage för regeringen att det övergripande målet och de elva delmål som den parlamentariska landsbygdskommittén föreslagit i kommitténs slutbetänkande SOU 2017:1 ska utgöra mål för den sammanhållna politiken för Sveriges landsbygder. En grundläggande utgångspunkt för landsbygdskommittén var att alla människor som arbetar och lever sina liv på Sveriges olika landsbygder ska ha likvärdiga förutsättningar som medborgare i resten av landet. Kommitténs slutsatser hade bred förankring i samtliga riksdagens partier och regeringen bör därför hålla sig till dem.

Vi anser därför att näringsutskottet bör tillstyrka motion 2017/18:4097 (SD) yrkandena 1 och 2.

2. Mål för landsbygdpolitiken (KD)

Magnus Oscarsson (KD) anför:

Jag anser att propositionens mål för landsbygdpolitiken är för allmänt hållna och svåra att utvärdera. Det är också anmärkningsvärt att inget av de tre delmålen nämner jordbruk eller livsmedelsproduktion vid namn. Även om det finns en rad positiva förslag i propositionen, saknas många konkreta förslag. Jag anser att de 75 punkter som den parlamentariska landsbygdskommittén presenterat i betänkandet SOU 2017:1 är en bra utgångspunkt för konkret landsbygdpolitik, och att riksdagen bör tillkännage för regeringen att den snarast bör återkomma till riksdagen med konkreta förslag för att stärka landsbygden.

Jag anser också att det är angeläget att öka den svenska jordbruksproduktionen och säkra livsmedelsförsörjningen. Jordbruket är grunden för en nations överlevnad, och det är en nödvändig utgångspunkt i alla diskussioner om landsbygdpolitiken. Den svenska självförsörjningsgraden när det gäller livsmedel har minskat kraftigt de senaste decennierna och är nära obefintlig om importen av sådant som drivmedel, gödningsmedel, foder och andra insatsvaror skärs av. I tider av krig eller kris försvaras importen väsentligt, men även i fredstid kan beroendet av import göra Sverige sårbart och begränsa våra möjligheter att föra en självständig politik. I Finland är försörjningsgraden omkring 85 procent, detta för att de vet hur viktigt det är att i kristider ha livsmedel till landets invånare. Sverige bör lära sig av detta.

Detta innebär att jag anser att näringsutskottet bör tillstyrka motion 2017/18:4098 (KD) yrkandena 1 och 2.

3. En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder (M, C, L, KD)

Kristina Yngwe (C), Johan Hultberg (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (L), Magnus Oscarsson (KD), Jesper Skalberg Karlsson (M) och Lars-Arne Staxäng (M) anför:

Vi anser att en politik för framtidens landsbygder måste bidra till att stärka förtroendet för det offentliga genom myndigheter som agerar med medborgarens bästa för ögonen, inte statens. Det är ett stort misslyckande att människor på landsbygden känner sig övergivna av staten eller upplever att de motarbetas av myndigheterna. Det måste vara tydligt för alla att myndigheterna och staten finns för medborgarna och vårt gemensamma bästa och inte tvärtom. Många företagare på landsbygden upplever i sina kontakter med myndigheter att regelverken fortfarande är krångliga och att mycket tid går åt till administration. Det är ett konkurrenskraftsproblem men också ett hinder mot att företag startas eller växer. Därför vill vi att alla myndigheter sätter en tydlig gräns för handläggningstider.

Starka och ekonomiskt hållbara företag är landsbygdernas ryggrad, och förutsättningarna för ett starkt och konkurrenskraftigt näringsliv på landsbygden måste tillgodoses genom förbättrade villkor för företagare och en stark äganderätt. Produkter från skogen, jorden och vattnet är basen för ekonomin på landsbygden, och det behövs generella lättnader för att driva företag, inte minst inom de gröna och blå näringarna som kommer att vara oerhört viktiga i arbetet med att möta klimatutmaningarna. Det är därför avgörande att dessa näringar ges goda förutsättningar och stärkt konkurrenskraft. Vi vill också uppmärksamma livsmedelsproduktionens potential att skapa arbetstillfällen i hela landet om konkurrenskraften stärks i grunden.

Vi noterar att regeringen i propositionen inte tar ställning till frågan om att reformera strandskyddet utan enbart hänvisar till en pågående beredningsprocess. Vi anser att detta tyder på att regeringen inte tar frågan på tillräckligt stort allvar. Ökade möjligheter att bygga i attraktiva strandnära lägen är en viktig åtgärd för att ta till vara landsbygdernas förmåga att utvecklas av egen kraft. Vi vill därför att strandskyddet reformeras och görs mer flexibelt. Det skulle förbättra förutsättningarna för boende, jordbruksnäringarnas utveckling, verksamheter i skärgården och annan näringsverksamhet.

För oss är äganderätten en grundmurad rättighet och en vägledande princip. Ägande, ansvar och befogenheter går hand i hand. Det man äger vårdar man,

och principen frihet under ansvar ska därför gälla för den svenska skogsvården även fortsättningsvis. Att värna skogsägares äganderätt är en viktig del i att de kan ta det ansvar som förväntas av dem att skydda värdefulla miljöer.

Sammanfattningsvis innebär detta att vi anser att näringsutskottet bör tillstyrka motion 2017/18:4106 (M, C, L, KD) yrkandena 6 och 11.

4. En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder (SD)

Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD) anför:

De landsbygdsnära näringarna som t.ex. livsmedelsproduktion, skogsbruk, jakt och fiske skapar viktiga arbetstillfällen och bidrar till en livskraftig och levande landsbygd. Med bättre och mer likvärdiga villkor kan dessa näringar mer aktivt bidra till landsbygdens utveckling och den generella välfärden. Vi anser att man bör fokusera på att förenkla regler och mildra de administrativa kostnaderna, minska skattetrycket till en internationellt konkurrenskraftig nivå samt underlätta handel och export.

Det är också vår uppfattning att det måste bli enklare att driva företag. All politik och myndighetsutövning bör i högre grad gynna konkurrenskraft, tillväxt och aktivt brukande av mark i Sverige. Det är uppenbart att Sverige har för många regler som inte motsvarar nyttan och det bör därför införas ett systematiskt regelförenklingsarbete där bl.a. organisationer med koppling till de landsbygdsnära näringarna får möjlighet att ge regeringen förslag på regler som bör förändras eller tas bort. Regeringen ska sedan ta ställning till och svara på dessa förslag en gång per år i en särskild skrivelse till riksdagen. Vidare anser vi att ansvariga myndigheter ska tillämpa EU-förordningar och genomföra EU-direktiv på ett sätt som ger goda konkurrensförutsättningar för de landsbygdsnära näringarna. Jordbruksverket ska fortsätta arbeta för förenklade regler och generösare tolkningar för landsbygdsprogrammen och direktstöden.

Vi anser också att lagstiftningen kring vatten och avlopp för hushåll på landsbygden i många fall hämmar möjligheten att bo på landsbygden och att den därför behöver reformeras. Samma sak gäller strandskyddet, som vi vill ska begränsas till 100 meter och i högre grad regleras på kommunal nivå. Strandskyddet får inte heller innebära för stora inskränkningar i jord- och skogsbrukets verksamheter.

När det gäller äganderätten ser vi att det självbestämmande som denna rätt möjliggör alltmer inskränks av miljöaktivistiska myndigheter och organisationer. Vi anser därför att markägares rätt till rättslig prövning och ekonomisk ersättning vid restriktioner och begränsningar i sitt brukande av mark måste säkerställas. Den som tvingas avstå från sin egendom eller inskränks i sitt brukande av den ska vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten.

Detta innebär att vi anser att näringsutskottet bör tillstyrka motion 2017/18:4097 (SD) yrkandena 3 i denna del, 6–9, 16 och 17.

5. Utveckling av Sveriges landsbygder (C)

Kristina Yngwe (C) anför:

Det är oroande att regeringen som det förefaller inte avser att genomföra flera delar av den parlamentariska landsbygdskommitténs förslag eller skjuter dem på framtiden. Jag ställer mig bakom det övergripande mål som regeringen föreslår men efterlyser konkret handling. Många av de gröna näringarna, inte minst lantbruket, står inför akuta utmaningar som kräver såväl omedelbara som mer långsiktiga åtgärder. Centerpartiet vill stärka det svenska lantbrukets konkurrenskraft genom ett bondepaket med sänkta arbetsgivaravgifter för mjölkbönder, en grön bonus för att främja förnybara drivmedel, ökad återbetalning av dieselskatten och en indexering av återbetalningen som väger upp indexeringen av dieselskatten. Lantbruket ska inte heller ses som en miljöfarlig verksamhet, och lagstiftningen för växtförädling bör förändras så att den bygger på sortens egenskaper i stället för förädlingsmetod.

Vidare anser jag att den bedömning som regeringen gör i propositionen att offentlig upphandling bättre bör styra mot och motsvara svenska lagar och ambitioner är alltför passiv. Det är viktigt att vara tydlig med att den mat som upphandlas av offentliga konsumenter minst ska uppfylla de krav som ställs enligt svenska regler. Detta gäller inte minst statens egna verksamheter.

Regelverk på EU-nivå påverkar i hög grad förutsättningarna för svensk landsbygd. Det är viktigt att hålla i tankarna när nya program för EU:s struktur och investeringsfonder ska förhandlas inom den fleråriga budgetramen för perioden efter 2020. EU:s budget bör vara återhållsam, och behovet av att modernisera EU-budgeten är större än någonsin i ljuset av nya politiska prioriteringar och Storbritanniens utträde ur unionen. Den gemensamma jordbrukspolitiken och strukturfonderna behöver därför effektiviseras och moderniseras ytterligare så att de i högre grad bidrar till miljö- och klimatåtgärder, stärkt konkurrenskraft och utveckling. Att kraftigt skära ned stödet till jordbruket är dock inte rätt väg att gå för att anpassa EU-budgeten till nya omständigheter. Jag anser därför att Sverige i förhandlingarna inom EU inte enbart ska se till en minskad EU-budget, utan även till svensk landsbygds bästa och fokusera på utveckling av landsbygden och ett konkurrenskraftigt svenskt lantbruk.

Bristen på bostäder hämmar landsbygdens utveckling. Det är därför viktigt att inte onödigt försvara nyttjandet av de bostäder som redan finns. Det gäller t.ex. bestämmelserna om enskilda avlopp, där jag anser att Sverige bör införa en liknande modell som Finland har för att säkerställa att både statens och enskildas pengar ger största möjliga miljönytta. Fastigheter som ligger längre

än 100 meter från vatten och som inte ligger i ett grundvattenområde bör kunna uppgradera sitt avloppsvattensystem i samband med annan renovering. Man bör också införa och förtydliga möjligheten till rimlighetsbedömningar som tar hänsyn till faktisk miljöpåverkan och kostnaden för åtgärden. Kommuner ska också kunna bevilja undantag för fastigheter för fem år i taget, t.ex. om mängden avloppsvatten är liten eller kostnaderna blir alltför höga.

Även bestämmelserna om strandskydd behöver reformeras kraftigt så att kommunerna ges rätt att själva bestämma över strandskyddet, med undantag för vissa särskilt utpekade skyddsområden.

Jag vill också understryka brukanderättens betydelse för naturvärden. Det är ofta i beteshagar, den i generationer sköta skogen och på slåtterängar som naturvärdena och den biologiska mångfalden är som störst. Därför anser jag att tvingande avsättning av skyddsvärd mark eller vatten inte ska ske om ersättning inte kan betalas ut vid intrångstillfället.

Detta innebär att jag anser att näringsutskottet bör tillstyrka motion 2017/18:4116 (C) yrkandena 8, 9, 20, 21, 24 och 25.

6. Fiskodling och kustnära fiske (C, KD)

Kristina Yngwe (C) och Magnus Oscarsson (KD) anför:

Vi beklagar att regeringen i propositionen inte närmare redogör för åtgärder för att uppmuntra och utveckla ett hållbart vattenbruk och småskaligt fiske. Detta är något som Sverige har goda naturgivna förutsättningar för, och det skulle kunna skapa många arbetstillfällen på den svenska landsbygden vad gäller både odling, produktion och förädling. Det småskaliga svenska skärgårdsfisket är i dag hotat, bl.a. genom svårigheter att få fiskelicens. I dag är det inte heller möjligt att ta över en fiskelicens vid ett generationsskifte. Det bör ändras så att fler kan ta över skärgårdsfiske och annat småskaligt fiske som funnits i flera generationsled.

Vi anser därför att näringsutskottet bör tillstyrka motion 2017/18:4116 (C) yrkande 23.